

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансів

Допущено до захисту
завідувач кафедри фінансів

Волохова. І.С.

“ _____ ” _____ 2018 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності “Фінанси, банківська справа та страхування” за програмою:

«Корпоративні фінанси»

за темою:

«Роль місцевих податків та зборів у формуванні дохідної частини місцевих бюджетів України»

Виконавець:

студентка фінансово-економічного факультету
Теленко Вікторія Володимирівна

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, старший викладач
Мартинюк Ірина Василівна

Одеса 2018

ПЛАН

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО – МЕТОДИЧНЕ ПІДГРУНТТЯ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ	6
1.1. Історичні аспекти формування системи місцевих податків і зборів.....	6
1.2. Характеристика та економічна сутність місцевих податків та зборів.....	12
1.3. Нормативно-правове регулювання справляння місцевих податків та зборів.....	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РОЛІ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ ТА ЗБОРІВ У ФОРМУВАННІ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ У 2013-2017 РОКАХ.....	33
2.1 Оцінювання фіскальної ролі місцевих податків та зборів у формуванні дохідної частини місцевих бюджетів в Україні, 2013-2017 рр.....	33
2.2 Аналіз ролі місцевих податків та зборів у формуванні дохідної частини бюджету м. Одеси, 2013-2017 рр	48
2.3. Прогнозування надходжень місцевих податків та зборів до місцевих бюджетів України 2018-2019 рр.....	56
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ УКРАЇНИ	65
3.1. Іноземний досвід місцевого оподаткування та можливість його адаптації в Україні	65
3.2. Напрями удосконалення місцевого оподаткування в Україні	78
3.3. Методи підвищення ефективності спрощеної системи оподаткування в Україні	85
ВИСНОВКИ.....	92
Список використаних джерел	94
Додатки.....	101

ВСТУП

Однією з важливих ознак демократії у політичній сфері держави є наявність місцевого самоврядування, повноваженого на самостійне вирішення питань соціально-економічного розвитку та здатного забезпечити ефективне функціонування територіальних громад, стимулювання підприємницької діяльності, розвиток місцевого господарства, тощо.

Актуальність кваліфікаційної роботи. За останні роки деякі країни, в особі виконавчих органів, у більшості випадків, підвищували податки у відповідь на певну нехватку коштів у бюджеті. Податки – головний інструмент наповнення державного та місцевих бюджетів доходами.

У світовій практиці місцеві податки є основою доходів місцевого бюджету більшості держав. Наприклад, в Барселоні, Іспанії місцеві податки складають – 39%, в бюджеті Лондону, Великобританії – 55%, у той час як в Україні вони складають лише біля 10%.

Проблема місцевого оподаткування в Україні є актуальною, саме через це її досліджували значна кількість науковців, таких як М. Данилишин, О. Кириленко, В. Кравченко, І. Луніна, Г. Старосенко та ін. Ці науковці значну увагу приділили саме фінансовому забезпеченні задля задоволення потреб населення та виконання функцій місцевого самоврядування. Тобто головною метою місцевої влади є виконати функції та обов'язки покладені на них за допомогою надходжень до бюджету, але проблемою є нестача фінансових ресурсів.

Упродовж незалежності держави виявилось багато помилок та недоліків у механізмі обчислення місцевих та загальнодержавних податків, системі надання пільг, плануванні місцевих податків та зборів та контроль за їх надходженням до бюджету.

Мета і завдання дослідження. Метою даної роботи є оцінювання ролі місцевих податків та зборів у формуванні дохідної частини місцевих бюджетів та розробка пропозицій щодо вдосконалення системи місцевого оподаткування України.

Об'єктом дослідження є процес справляння місцевих податків та зборів в Україні.

Предметом дослідження є економічні відносини, які виникають в процесі справляння місцевих податків та зборів.

Інформаційною базою дослідження є Податковий Кодекс України, законодавчі, нормативні акти України та практичні матеріали Державної Казначейської служби України, Державної служби статистики, Департаменту фінансів Одеської державної адміністрації.

Публікації та апробація результатів дослідження. Результати дослідження, що були проведені в кваліфікаційній роботі, були апробовані у студентській науково-практичній конференції фінансово-економічного факультету «Світ фінансів: сучасні виклики» 1-2 листопада 2018 року, за результатами якої було опубліковано статтю «Місцеві податки та збори: німецький досвід та українські реалії».

Завдання кваліфікаційної роботи:

- розглянути історичні аспекти формування системи місцевих податків та зборів;
- визначити економічну сутність місцевих податків та зборів, їх функції;
- визначити нормативно-правове регулювання справляння місцевих податків та зборів в Україні;
- оцінити фінансову роль місцевих податків та зборів у формуванні дохідної частини місцевих бюджетів України та місцевого бюджету Одеси;
- розробити прогноз надходжень місцевих податків та зборів до місцевих бюджетів України у 2018-2019 рр.;
- проаналізувати зарубіжний досвід місцевого оподаткування;
- визначити шляхи удосконалення системи справляння місцевих податків та зборів.

Методами дослідження є метод наукового пізнання, у роботі використовувались методи аналогії, статистичні прийоми, графічно-табличний метод аналізу, синтезу, метод узагальнення, історичний. В процесі

кваліфікаційного дослідження використані методи фундаментального аналізу, методи дослідження фактів, явищ і реалій, метод постановки цілей і рекомендацій щодо їх досягнення.

Структура роботи: Визначено у структурі роботи відповідно до мети, завдань та дослідження, яка складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (62), містить таблиць (12) і (55) рисунків. У першому розділі розглянуто теоретичні основи місцевих податків та зборів. В другому – надходження місцевих податків та зборів до місцевого бюджету України та бюджету м. Одеси. В третьому розділі – шляхи удосконалення місцевого оподаткування в Україні.

Основний текст кваліфікаційного дослідження викладено на 87 сторінках.

ВИСНОВКИ

Інститут місцевого оподаткування в Україні на даний момент не є значно розвиненим та потребує удосконалень. Це відображає мала частка місцевих податків і зборів у доходах місцевих бюджетів та у ВВП.

Інтенсивний розвиток місцевого оподаткування припав на ХІХ сторіччя, в Україні запровадження місцевих податків та зборів почалося ще з часів Київської Русі, напрямки розвитку залежали від історичних обставин, процес становлення МПЗ як інституту місцевих фінансів розпочався лише після проголошення Незалежності України в 1991 році. До 2011 року перелік місцевих податків і зборів в Україні визначався Законом України «Про систему оподаткування», а порядок справляння – Декретом Кабінету Міністрів України «Про місцеві податки і збори», також іншими нормативно-правовими документами.

Наступним важливим етапом становлення місцевих податків і зборів в Україні стало прийняття Податкового Кодексу України, який вступив в силу з 1 січня 2011 року.

Найважливішими документами у формування системи місцевого оподаткування є Податковий та Бюджетний Кодекси України. Безпосередній вплив також мають Кабінет Міністрів України, місцеві органи самоврядування тощо.

Згідно Податкового Кодексу України на сьогоднішній день до місцевих податків та зборів відноситься податок на майно, єдиний податок, туристичний збір та збір за паркування транспортних засобів.

Місцеві податки та збори в доходах місцевих бюджетах відіграють незначну роль, у той час коли в економічно розвинених країнах МПЗ займають 30-70% у структурі надходжень.

Найвагомішим за надходженнями в місцевих податках та зборах України - податок на майно. Завдяки ньому можливо сформувати міцну базу для органів місцевого самоврядування. Цей податок має значну кількість переваг:

- є стабільним джерелом поповнення місцеві бюджети територіальних громад держави;

- стимулювання покращення привабливості територій, задля підвищення попиту на житло та ведення бізнесу;
- досить важким є ухилення від сплати податку;
- стабільні надходження.

Звісно цей податок має недоліки. Задля удосконалення податку на майно, в Україні необхідно провести інвентаризацію майна, створити сучасну інформаційну систему обліку бази оподаткування нерухомості, а також розробити єдину методику грошової оцінки. Запровадити ефективну систему оцінювання об'єктів та використання прогресивної ставки оподаткування. Також необхідно враховувати місцеположення майна: область, місто, район, село тощо.

Наступним вагомим податком є єдиний податок. Завдяки спрощеній системі оподаткування, обліку та звітності відбувається розвиток та розширення малого та середнього підприємництва, що і було головним на меті запровадження цієї системи. Цей податок має значну кількість переваг:

- для платників зменшення кількості сплати податків та зборів;
- полегшення ведення обліку господарської діяльності;
- спрощено оформлення податкової звітності;
- для третьої групи спрощеної системи оподаткування існує вибір щодо належності до платників податку на додану вартість.

Для підвищення доходів місцевих бюджетів за допомогою місцевих податків та зборів можна запропонувати наступні напрямки вдосконалення:

1. Створення умов для розвитку й зміцнення малого бізнесу;
2. Запровадження єдиної системи обліку об'єктів податку на майно;
3. Удосконалити систему інвентаризації;
4. Посилити контроль з боку державних органів, а також відповідальність за наявність неоформлених працівників;
5. Введення ставки податку першої та другої групи від доходу;
6. Формування позитивного ставлення суспільства до податків надаючи їм усі необхідні блага;
7. Удосконалення роботи фіскальних органів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Історія виникнення місцевих податків і зборів [Електронний ресурс]: / Ю. В. Петленко, О. Д. Рожко // Місцеві фінанси – 2004. – с. 41. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/10130119/finansii/istoriya_viniknennya_mistsevih_podatkiv_zboriv - Назва з екрану.
2. Журавльов Д. В. Ігор / Журавльов Д. В. // Хто є хто в українській історії. – 2011. – с.18. – Бібліогр.: с 18.
3. Полюддя [Електронний ресурс]: // Історія України: Словник-довідник для студентів вищих навчальних закладів. – Режим доступу: <https://history.vn.ua/book/dictionary/index.html> - Назва з екрану.
4. Журавльов Д. В. Ігор / Журавльов Д. В. // Хто є хто в українській історії. – 2011. – с.18. – Бібліогр.: с. 21.
5. Грошова, натуральна данина, панщина та інша сплата податків Литовсько-Польської доби [Електронний ресурс]: / Ф.О. Ярошенко, В.В. Павленко // Історія податків та оподаткування в Україні – 2012. – с. 84. - Режим доступу: <http://portal.iapm.edu.ua/portal/media/books/d57adfb3c-8b3c-4c63-b02c-df6ab43573b8.pdf> - Назва з екрану.
6. Земерова Т.Ю. Наддніпрянська Україна у другій половині XIX ст. / Т. Ю. Земерова // Історія України у визначеннях, таблицях та схемах. – 2009. – с.98. – Бібліогр.: с. 98.
7. Журавльов Д. В. Ігор / Журавльов Д. В. // Хто є хто в українській історії. – 2011. – с.100. – Бібліогр.: с. 100.
8. Земська реформа 1864р.: досягнення і протиріччя земського самоврядування. Зміст і особливості судової та міської реформ [Електронний ресурс]: // Історія державного управління. – Режим доступу: https://studme.com.ua/1637111612552/istoriya/istoriya_gosudarstvennogo_upravleniya.htm - Назва з екрану.
9. Луніна І.І. Місцеві бюджети України: пошук нових підходів до проведення реформ. / І.І. Луніна // Економіка України – 1998 - № - 3. ст. 78 – 79.
10. Декрет Кабінету Міністрів України Про місцеві податки і збори ; за станом на 20 травня 1993р.[Електронний ресурс]: за даними Верховної Ради України. –

1993 - №30. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56-93/ed19930520> - Назва з екрану.

11. Теоретичні, правові та організаційні засади податкового менеджменту / [Клокар О.О., Бойко С.В., Кеменяш І.Г., Руцишин Н.М.] ; Навчальний посібник Податковий менеджмент, 2017. – Бібліогр.: 6 с. – ISBN 978-966-919-285-1

12. Еєберг К.Т. Курс фінансової науки / Еєберг К.Т. — С.-Пб. : Тип. А. Розена, 1913. — 604 с.

13. Поняття податку та збору [Електронний ресурс]: за даними Верховної Ради України / Податковий Кодекс України — 2018. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> - Назва з екрану.

14. Опарін В.М. Фінанси: Навчальний посібник. / В.М. Опарин — К.: КНЕУ, 2001. — 27стор

15. Н. Крупей Економічна сутність податків та їх функції / Крупей Н. Наукові записки. Серія Економіка - №19 — с.36.

16. Лопушинський І. Місцеві податки і збори: стан та перспективи зростання / І. Лопушинський [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:R3IAe3SDUJ:www.nbuu.gov.ua/portal/Che_m_Biol/Tavnv/2009_63_2/63_2_25.pdf+site:www.nbuu.gov.ua

17. Черновська М. Виникнення та розвиток місцевого оподаткування / М. Чернявська [Електронний ресурс].— Режим доступу : http://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:EoAmos3ZGwJ:www.nbuu.gov.ua/ejournals/znpnudps/2009_1/pdf/09cmmolt.pdf+site:www.nbuu.gov.ua.

18. Показники структурної статистики по суб'єктах господарювання з розподілом за їх розмірами [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України // Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/fin/osp/osp_u/osp_u.htm - Назва з екрану.

19. Податок на майно [Електронний ресурс]: за даними Верховної Ради України / Податковий Кодекс України — 2018. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> - Назва з екрану.

20. Зоріна І. Основні моменти спрощеної системи / І. Зоріна // Все про бухгалтерський облік. — 2008. — 15 серпня. — С. 3 — 5.

21. Указ Президента України Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва, за станом на 03 липня 1998 р. [Електронний ресурс]: за даними Верховної Ради України. – 1998 - № 727/98. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/727/98/ed19980703> - Назва з екрану.

22. Указ Президента України Про фіксований сільськогосподарський податок; за станом на 18 червня 1998 р. [Електронний ресурс]: за даними Верховної Ради України. – 1998 - № 652/98. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/652/98> - Назва з екрану.

23. Ставки єдиного податку [Електронний ресурс]: за даними Верховної Ради України / Податковий Кодекс України – 2018. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> - Назва з екрану.

24. Загальні положення [Електронний ресурс]: за даними Верховної Ради України / Податковий Кодекс України – 2018. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> - Назва з екрану.

25. Декрет Кабінету Міністрів України Про місцеві податки і збори; за станом на 20 травня 1993 р. [Електронний ресурс]: за даними Верховної Ради України. – 1993 - № 56-93. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56-93/ed19930520> - Назва з екрану.

26. Наказ Міністерства фінансів України Звіт про виконання бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя; за станом на 1 січня 2014 р. ; за даними Державної Казначейської Служби України. – 2014 - № 1774.

27. Наказ Міністерства фінансів України Звіт про виконання бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя; за 2014 рік; за даними Державної Казначейської Служби України. – 2015 - № 1774.

28. Наказ Міністерства фінансів України Звіт про виконання бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя; за 2015 рік; за даними Державної Казначейської Служби України. – 2016 - № 1774.

29. Наказ Міністерства фінансів України Звіт про виконання бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя; за 2016 рік; за даними Державної Казначейської Служби України. – 2017 - № 1774.

30. Наказ Міністерства фінансів України Звіт про виконання бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя; за 2017 рік; за даними Державної Казначейської Служби України. – 2018 - № 1774.

31. Статистика продажу автомобілів [Електронний ресурс] / Асоціація автовиробників України // 2018. Режим доступу: <http://ukrautoprom.com.ua/statistika/statistika-2013> - Назва з екрану.

32. Іноземці, які відвідали України [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> - Назва з екрану.

33. Где жить. Фокус представляет рейтинг лучших городов Украины / [Бутенко А., Вальчишена О., Денисенко В., Кім-Галимова В., Куприна Ю., Навольнева І.] // Фокус. Режим доступу: <https://old.flot2017.com/item/monitoring/39349> – Назва з екрану.

34. Рішення Одеської міської ради Виконання прибуткової частини бюджету міста Одеси за доходами за 2013 рік від 25 червня 2014 р.; за даними Одеської міської ради. – 2014 - №4792-VI

35. Рішення Одеської міської ради Виконання прибуткової частини бюджету міста Одеси за доходами за 2014 рік від 16 квітня 2015 р.; за даними Одеської міської ради. – 2015 - №6497 –VI

36. Рішення Одеської міської ради Виконання прибуткової частини бюджету міста Одеси за доходами за 2015 рік від 16 березня 2016 р.; за даними Одеської міської ради. – 2016 - №426 –VII

37. Рішення Одеської міської ради Виконання прибуткової частини бюджету міста Одеси за доходами за 2016 рік від 15 березня 2017 р.; за даними Одеської міської ради. – 2017 - №1768 –VII

38. Рішення Одеської міської ради Виконання прибуткової частини бюджету міста Одеси за доходами за 2017 рік від 16 березня 2018 р.; за даними Одеської міської ради. – 2018 - №3045 –VII

39. Рішення Київської міської ради Виконання прибуткової частини бюджету міста Київ за доходами за 2013 рік від 8 лютого 2014 р.; за даними Київської міської ради. – 2014 - N3/9060

40. Рішення Київської міської ради Виконання прибуткової частини бюджету міста Київ за доходами за 2014 рік від 4 лютого 2015 р.; за даними Київської міської ради. – 2015 - N6/10152

41. Рішення Київської міської ради Виконання прибуткової частини бюджету міста Київ за доходами за 2015 рік від 28 січня 2016 р.; за даними Київської міської ради. – 2016 - N60/925

42. Рішення Київської міської ради Виконання прибуткової частини бюджету міста Київ за доходами за 2016 рік від 4 лютого 2017 р.; за даними Київської міської ради. – 2017 - N61/61

43. Рішення Київської міської ради Виконання прибуткової частини бюджету міста Київ за доходами за 2017 рік від 15 лютого 2018 р.; за даними Київської міської ради. – 2018 - 554/1558

44. Рішення Львівської міської ради Виконання дохідної частини міського бюджету м. Львова за 2013 рік [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://city-adm.lviv.ua>

45. Рішення Львівської міської ради Виконання дохідної частини міського бюджету м. Львова за 2014 рік [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://city-adm.lviv.ua>

46. Рішення Львівської міської ради Виконання дохідної частини міського бюджету м. Львова за 2015 рік [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://city-adm.lviv.ua>

47. Рішення Львівської міської ради Виконання дохідної частини міського бюджету м. Львова за 2016 рік [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://city-adm.lviv.ua>

48. Рішення Львівської міської ради Виконання дохідної частини міського бюджету м. Львова за 2017 рік [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://city-adm.lviv.ua>

49. Індекс споживчих цін [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> - Назва з екрану.

50. Доходи та витрати населення України [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> - Назва з екрану.

51. Житловий фонд України [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> - Назва з екрану.

52. Закон Про місцеві податки та збори: перекладено з польської мови [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів Польщі // Режим доступу: <http://www.przepisy.gofin.pl> – Назва перекладена з екрану.

53. Звіт про здійснення державного бюджету на період з 1 січня по 31 грудня 2013 - 2017 року [Електронний ресурс] / Рада міністрів, Варшава // Режим доступу: <https://www.mf.gov.pl/> - Назва перекладена з екрану.

54. Указ Президента України Про впорядкування механізму сплати ринкового збору, за станом на 28 черня 1996 р. [Електронний ресурс]: за даними Верховної Ради України. – 1996 - № 761/99. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761/99/ed19980703> - Назва з екрану.

55. Statistik über das Steueraufkommen. [Електронний ресурс]: за даними Statistisches Bundesamt – 2018. Режим доступу: <https://www.destatis.de/> - Назва з екрану.

56. Finanzen und Steuern [Електронний ресурс]: за даними Statistisches Bundesamt – 2018. Режим доступу: <https://www.destatis.de/> - Назва з екрану.

57. Steuerhaushalt [Електронний ресурс]: за даними Statistisches Bundesamt – 2018. Режим доступу: <https://www.destatis.de/> - Назва з екрану.

58. Steuerklassen [Електронний ресурс]: за даними Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz – 2018. Режим доступу: <https://www.destatis.de/> - Назва з екрану.

59. Biersteuer [Електронний ресурс]: за даними Statistisches Bundesamt – 2018. Режим доступу: <https://www.destatis.de/> - Назва з екрану.

60. Музика-Стефанчук О. А. Декілька нарисів про місцеві бюджети в зарубіжних країнах // Науковий вісник Академії муніципального управління : Серія

«Право». - 2010. - №1 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu_pr/2010_1/12.pdf.

61. Кількість суб'єктів великого, середнього, малого та мікро підприємництва за видами економічної діяльності у 2010-2017 рр. [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> - Назва з екрану.

62. Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств за видом економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікро підприємництва [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> - Назва з екрану.